

'Outreachend Werken'

broodje sociaal
6 februari 2014

Hans Grymonprez
lector/onderzoeker sociaal werk
AP Hogeschool Antwerpen -Kronos
Phd. student Ugent
(vakgroep sociale agogiek)

discutant
Luc Van der Straeten
consulent drugbeleid Stad Antwerpen

© Hans Grymonprez (AP, Ugent)

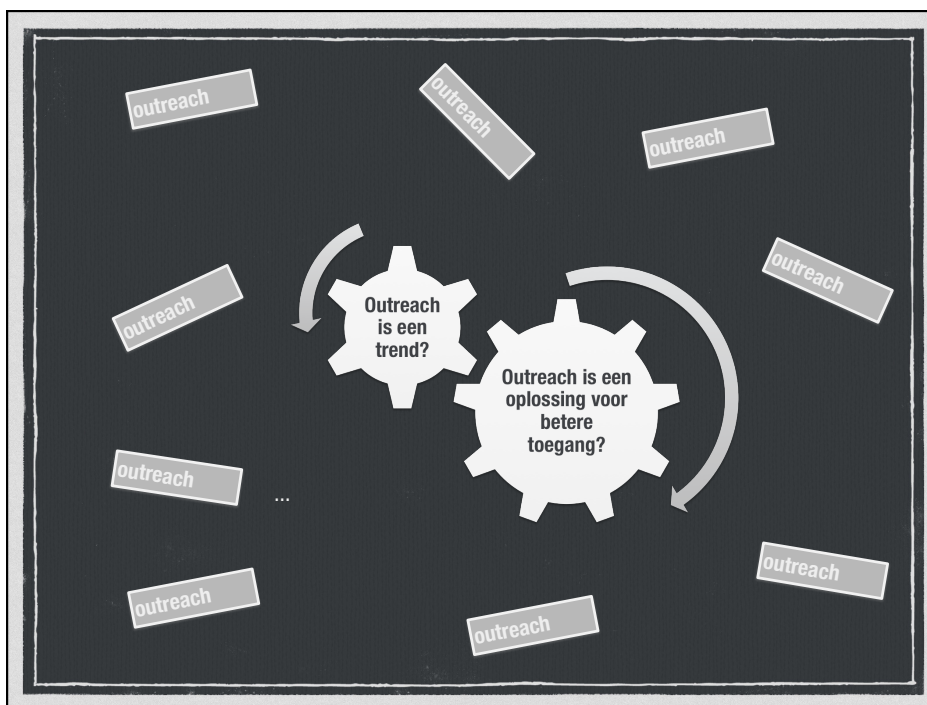
1 Het is noodzakelijk die gezinnen te benaderen die vanuit zichzelf niet om hulp vragen.

2 Het is belangrijk te trachten het gehele gezin/omgeving te bereiken.

3 Het is noodzakelijk dat instellingen samenwerken ten behoeve van deze gezinnen.

4 Het is noodzakelijk dat een werker de centrale figuur ten behoeve van de diagnose van en de hulpverlening aan het gezin is en optreedt als contactpersoon met andere instellingen en tva andere hulpbronnen van de gemeenschap.

5 Men moet trachten de positieve mogelijkheden van het gezin te ontdekken en te versterken.

Inhoud presentatie

- een (zeer) summiere terugblik
- outreach?
- toeleiding of buffer
- onderzoek nr. een toegankelijkheidspraktijk

Partiële resultaten
PWO

A large red arrow points from the list of topics to the text "Partiële resultaten" and "PWO".

draiboek onderzoek

Wat is outreach? Waarom en wanneer wordt het ingezet? Wat moet je kunnen/kennen als outreacher? Hoe wordt het gelegitimeerd? Wat zijn effecten? Hoe definiëren cliënten de werking? Wat betekent dit voor hen? Wat betekent dit voor toeleiding, toegankelijkheid en netwerken?

- fase1: literatuuronderzoek (outreach - competenties)
- fase 2: focusgroep 1
- interviews ex-cliënten outreachteam
- interviews netwerkpartners deelnemers focusgroep 1((lopend))
- focusgroep 2 (later in voorjaar)
- analyse en afronding fase 1
- fase 3: Outreach als toegankelijkheidspraktijk (casus thuislozenzorg Antwerpen (Phd. + POW)

Achteromkijkend

- staat in oude traditie van sociaal werk (van der Linde, 2011)
 - 19de eeuw 'Salvation Army'
 - Friendly Visiting 'help to help themselves'
 - Settlement workers - 'spearheads for reform' (Davis, 1985)-Progressive Era (J. Addams) vs Richmond 'casebenadering': Wholesale - Retail
 - 'Teenage gangs', 'unattached youth' (Franzese et al., 2006; Morse, 1965; Crimmens et al., 2004)
 - Kamphuis: 'outreachend casework' (Kamphuis, 1963): ervaringen VS & NDL
 - Jaren 80: nieuwe start: HIV / Drugs: harm reduction / straathoekwerk
 - Sinds jaren 90 in steile opmars: BT, ODD, Vliegende Hollander

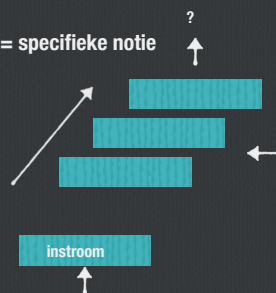
Actueel

- veel definities: performatief karakter - alles en niets? (Grymonprez & Roose, 2014)
 - 'eigen methode' = claim naar afbakening - vraag naar werkzaamheid,...(bv. ACT: effect. RCT - cfr. Coldwell & Bender, 2007)
 - modaliteit (Vranckx, 2009) = kan door iedereen voor alles gebruikt worden, breed eclectisch, eerder visie, inbedding die aanstuurt
- veld van discussie:
 - terminologie: outreach - bemoeizorg - 'achter de voordeur' - straathoekwerk - vindplaatsgericht werken - erop af - vroeg-erop af - ...
 - kaderend in vermaatschappelijking - nieuw paternalisme - overlastdiscours
 - regie: over sectoren heen (ontkokeren) - binnen sectoren (verkokeren)
 - richting: verhoogde toegang of verlaagde toegang (Grymonprez & Roose, 2014)

Debat over toegang 'verhoogde toegang'

(Grymonprez & Roose, 2014)

- verhoogde toegang (cfr. IJH, AWW, GGZ in kader van VAA of Actie 2020)
- juiste doelgr. op juiste plaats: organisatorisch debat
- op gepaste wijze leren gebruik maken van het aanbod (= specifieke notie van sociale integratie)
- breuken en drempels in de hulpverlening opvangen
- wat met uitgehulpverleenden? (cfr. Serrien, 2004)
- waarborgen van continuïteit
 - gaat uit van (te) evidente meerwaarde
 - verder dichtslibben van zorg als effect?

Citaten outreachers

"onze oorspronkelijke intentie was ons te laten kennen in de buurt en eigenlijk mensen toe te trekken naar onze diensten die we dan eventueel in de toekomst gaan toeleiden naar een andere, gespecialiseerde diensten"

"wij kunnen al sneller naar gasten op een aanklampendere manier tewerk gaan, de bedoeling is dan ook om contact te leggen met die mensen en te kijken of zij mee in een traject willen"

"er moet te veel in orde gebracht worden en ook omdat ze veel minder bereiken als ze alleen gaan"

"mensen moeten weg uit het straatbeeld [...] van de stad [...] maar ze ergens binnenkrijgen gaat ook steeds moeilijker"

"met het jongerenproject doen wij eigenlijk enkel onze core business zal ik maar zeggen, dat is alles rond drugs, maar al de andere problematieken proberen we eigenlijk op de juiste plaats te krijgen"

Respondent netwerkpartners:

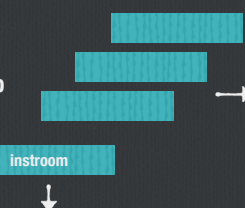
"outreachers zorgen voor toename en complexere aanmeldingen"

COMPETENTIES FOCUSGROEP 1: verwijzen vooral naar kennis sociale kaart eerder dan werken met of aan netwerk (toeleiden)

debat over toegang 'verlaagde toegang'

(Grymonprez & Roose, 2014)

- verlaagde toegang (exclusiecriteria, vermaatschappelijking, soc.eco.)
- regie bij cliënt - werken aan dragend netwerk
- belang van autonomie
- rationaliseren naar vraag buiten eigen aanbod?
- spanning tussen recht op hulp en vermijden van hulp
 - residueel (te vermijden) ipv basiszorg

“Ik heb zo een klant die dementerend is en daar zijn heel veel signalen van de buurt, van de huisdokter, van de buurt, de mutualiteit, de sociale dienst en dat is gewoon duidelijk gevraagd van wil je alstublieft op huisbezoek gaan ”

“We moeten vaak de hulpverlening even hard motiveren om opnieuw met elkaar verder te willen ”

“Dossiers die bij ons worden aangemeld, dat zijn vaak dossiers met al een hulpverleningsverleden waar dat heel veel dingen zijn misgelopen, gezinnen die bekend staan als niet hulpverleningsvatbaar, de gekende romasituaties waardat elke hulpverlener zijn haar van gaat rechtstaan op de duur ”

outreach een tweesnijdend zwaard?

(Grymonprez & Roose, 2014)

(legitimatie) verruiming van het engagement

(legitimatie) begrenzing van het engagement

verruiming naar outreach als toegankelijkheidspraktijk

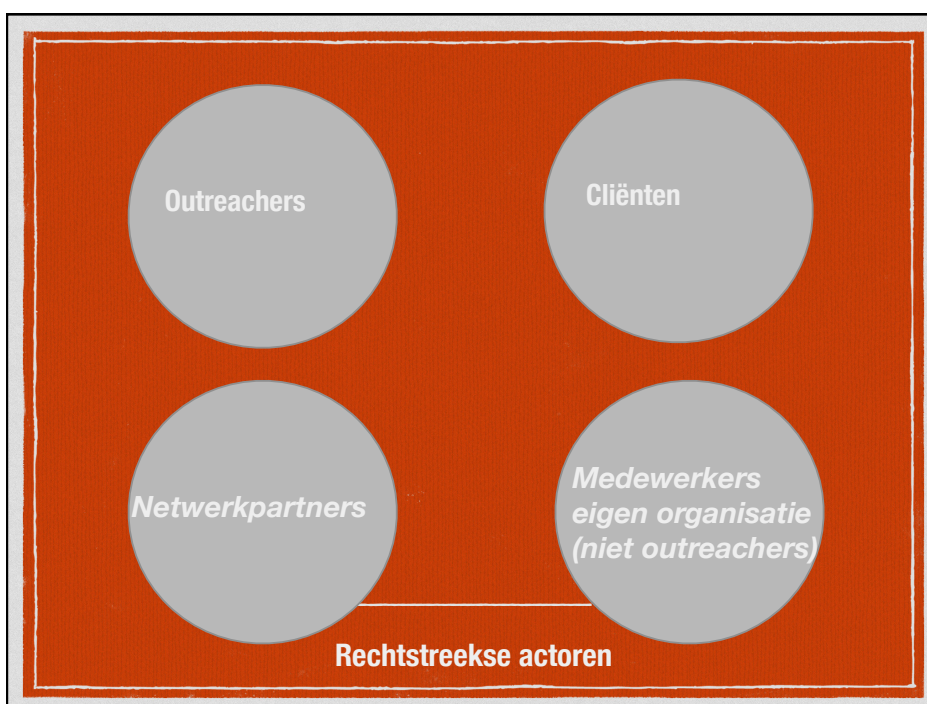
(ruimere betekenis van deze praktijken, besef van (on)-toegankelijkheid, politieke dimensie, outreach als beleidspraktijk)

(conceptueel kader: recht op maatschappelijke dienstverlening)

inkijk in lopend onderzoek

(Hans Grymonprez - Britt De Hertogh - studenten 3MW 'Minor Outreach')

Fase1: Focusgroep met outreachers in Antwerpen

□ Wat is outreach?

Bevestiging van eerder onderzoek: alles en niets, afhankelijk van de heersende structuren waarbinnen men werkt, men bakent ook af, outreach is blijkbaar 'anders' in profilering volgens de sector/organisatie

□ Wat moet je kunnen/kennen als outreacher?

Assertief communiceren; Geen angst om in de leefwereld in te treden; Kennis sociale kaart ; Doorzettingsvermogen

Is dit anders dan voor 'gewone' sociaal werkers?

□ Competenties Vlaams Opleidingen Kader SW

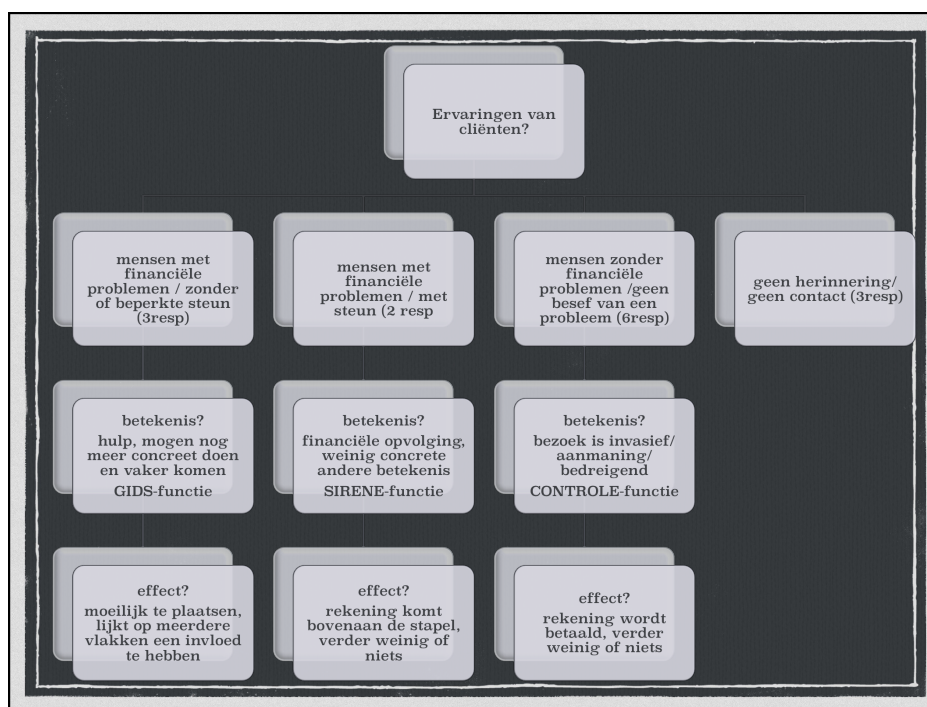
- contact staat voorop
- eerder aandacht voor toeleiden 'gidsen' dan vermaatschappelijking
- sociaal-agogische expertise hinkt achterop

Fase 2: bevraging cliënten 'outreachteam'

- Een jaar na de 'outreachende' begeleiding (vooral d.m.v. huisbezoeken na melding van financiële problemen) langsgegaan bij 14 cliënten
- Veel onbereikbaar, verhuisd, ...
- Betekenis van outreachend werken: hoe ervaren ze dit?
 - Welke invloed heeft het gehad?

kenmerken gezinnen

- vaker grote gezinnen
- vaak verwijzingen naar eigen - netwerk- redzaamheid !
- veelal andere thuistaal of géén kennis Nederlands
- eerder laaggeschoold/uitkeringen/werk
- halen diensten door elkaar / communicatieproblemen rond afspraken

wat méér details

- eerste perceptie: controle / alarmbel ipv steun / vriendelijk
- outreacher: boodschapper, erna afhankelijk van traject
- effecten diffuus en eerder toegeschreven aan wat erna gebeurt
- begrensd (thematisch) aanbod ? (vs. generalistische invulling ?)
- toegang verhoogt inderdaad voor een deel van de bereikten, via 'doorverwijzen' 'toeleiden', ze geraken er gemakkelijker, maar wat dan ...
- beperkt aantal contacten < 3

tot slot

- outreach vraagt een veelvoud aan (tijds)-investering
- spanningsvelden vragen permanente kritische reflectie op de eigen praktijk én ruimer
- outreach is afhankelijk van de organisatie, een zeer brede paraplu, wordt van onder uit ingevuld
- potentiële beleidspraktijk: leerproces (voorbij dichotomie bottum-up/top-down)
- dragen de kleine Outreach-teams niet een (te grote) verantwoordelijkheid?

En verder ...

- Cliënten ervaren positieve maar ook negatieve effecten (indringend, verwarrend, ...)
 - 'Moeilijk bereikbaren' krijgen informatie voor toeleiding, maar wat daarna ?
- DUS**
- hausse aan outreach: noodzaak aan monitoring en verder onderzoek
 - misschien ook wat meer terughoudendheid: geen panacea!
 - andere vereisten voor opleidingen Sociaal Werk?

“Assistenten willen altijd maar ’s morgens komen...
maar dan moet ik werken”

(citaat interviews PWO)

referenties

- Coldwell, C. & Bender, W. (2007). *The effectiveness of ACT for Homeless people with Severe Mental Illness: A Meta-Analysis. Psychiatry*, 164, 393-399.
- Davis, (1984). *Spearheads for reform: the social settlements and the progressive movement 1890-1914*. Rutgers University Press: New Brunswick.
- Crimmins, D., Factor, F., Jeffs, J., Pugh, C., Spence, J., Turner, P. (2004). *Reaching socially excluded young people: A national study of street-based youth work. The National Youth Agency: Leicester.*
- Franzese, L., Covey, H., Menard, S. (2006). *Youth Gangs [3th edition]*. Charles C. Thomas Publishers Ltd: Springfield.
- Grymonprez, H. & Roose, R. (2014). *Outreach, een tweesnijdend zwaard?* in K. De Vos, H. Grymonprez, D. Kerger, G. Roets, R. Roose (red). *Cahier Integrale Jeugdhulp*. Politie: Brussel.
- Kamphuis, M. (1963). *Nieuwe wegen in het werken met probleemgezinnen*. Samson: Alphen a/d Rijn.
- Serrien, L. (2004). *Toegankelijke netwerken*. *Alert*, 30 (3), 39-51.
- Morse, M. (1965). *The Unattached*. Pelican: London.
- Vranckx, A. (2009). *De outreaching van geestelijke gezondheidszorg*. *Alert*, 35 (2), 18-31.
- van der Linde, M. (2011). *Doe wel maar... zie om. Een pleidooi voor historisch besef in het sociaal werk*. Kenniscentrum Sociale Innovatie: Utrecht.

bemerkingen of vragen?
kunnen ook via

hans.grymanprez@ap.be